

Bestenigâr Peşrev

NEY

Tanburi **Numan Ağa**

Usûlü : **Devr-i Kebir** [28 / 4]

1 . *H a n e* / (*Hane-i Evvel*) / (*Serhane*)

Musical notation for the first section of the piece, measures 1 to 12. The notation is in treble clef, key of D-flat major (two flats), and common time (C). The melody consists of eighth and sixteenth notes, with some rests and accidentals (flats and sharps).

T e s l i m / (*Mülazime*)

Musical notation for the second section of the piece, measures 13 to 18. The notation is in treble clef, key of D-flat major (two flats), and common time (C). The melody continues with eighth and sixteenth notes, including a repeat sign at the beginning of measure 13.

2 . *H a n e* / (*Hane-i Sani*)

Musical notation for the third section of the piece, measures 19 to 32. The notation is in treble clef, key of D-flat major (two flats), and common time (C). The melody continues with eighth and sixteenth notes, including a repeat sign at the beginning of measure 19.

3 . *H a n e* / (*Hane-i Salis*)

Musical notation for the fourth section of the piece, measures 33 to 40. The notation is in treble clef, key of D-flat major (two flats), and common time (C). The melody continues with eighth and sixteenth notes, including a repeat sign at the beginning of measure 33.

4. *Hane* / (Hane-i Rabi)

5. *Karar* / (Zeyl Hane)

Tanburi

Numan Ağa

[1750 - 1834]

Bestekâr ve tanburî Numan Ağa, kesin bilinmemekle beraber, 1750? yılında İstanbul'da doğduğu sanılmaktadır. III. Selim ve II. Mahmud devirlerinin ünlü tanburî ve bestekarıdır. Hem saz eserleri ve hem de sözlü eserler bestelemiştir. Enderun'da yetişti. Tanbur sazını öğrendi ve sonradan Enderun'da tanbur öğretmenliği yaptı. Yetiştirdiği öğrencileri arasında en meşhuru, oğlu Zeki Mehmed Ağa'dır. Torunu Tanburî Büyük Osman Bey de çok değerli bir saz eserleri bestekarıdır. Enderun'da çavuş payesi alan Numan Ağa, daha sonra padişah musahibi olmuştur. Letaif-i Enderun'da 1816-1817 yılı olaylarında: < ... Tanburî Numan Ağa'ı padişah çok severdi, ama o çırağlık istediğinden uygun bir nanpare verildi; ayrıca padişah musahibi oldu> diye yazılıdır. Numan Ağa 84 yaşında 1834 yılında İstanbul'da öldü. Bugün elde bulunan eserleri (her tür eseri) 70'den fazladır. Bunların 6 adedi peşrev, 6 adedi saz semaîsi, 1 Beste, 1 Yürük Semaî ve gerisi şarkıdır. Rast-ı Cedîd faslım Dede Efendi ile ortaklaşa bestelemişlerdir. Hemen şunu da belirtelim ki, bestelendiklerinden bu yana, Numan Ağa'nın Şevkefza ve Bestenigar peşrevlerinden daha üstün ve güzel her iki makamda da peşrev bestelenmemiştir.

KAYNAK : Lokman Derya Solmaz

Devr-i Kebir Usûlü

"Büyük devir/usul" anlamına gelen bu tabir 28 zamanlı bir büyük usulün adıdır. Bir yürük semâi, iki sofyan ve yine bir yürük semâi, iki sofyanın bir araya gelmesinden meydana gelmiş olup (6+4+4+6+4+4=28) 28/8'lik birinci ve 28/4'lük ikinci mertebeleri kullanılmıştır. Bunlardan yaygın şekilde kullanılan ikinci mertebeye karşılık bilhassa Mevlevî âyinlerinin üçüncü selâmlarının ölçüldüğü birinci mertebeye bunun dışında çok az rastlanır.

XV. yüzyıldan bu yana pek çok eserin ölçüldüğü devr-i kebir usulünün ikinci mertebesi, zaman içinde ilk şeklindeki bazı vuruşlarının velvelelendirilmesi (küçük vuruş parçalarına ayrılması) suretiyle velvelelendirilmiş şekli icra edilmektedir. Bu değişiklik sebebiyle usulün yapısı 6+4+4+6+4+4 yerine 6+4+6+4+4+4 tarzına dönüşmüş kabul edilebilir. Usul mertebelerinin şematik olarak gösterildiği aşağıdaki şekilde usulün eski yapısı çizimin altında belirtilmiştir.

Ahenkli ritmik bir yapıya sahip olan bu usul, özellikle peşrevler başta olmak üzere kâr, beste, Mevlevî âyinlerinin üçüncü selâmları, tevşîh ve bazı ilâhilerde kullanılmıştır. Ancak usulün bestelerde kullanılışı ayrı özellik gösterir. Devr-i kebir usulüyle daha çok "ikinci beste"ler ölçülmüştür. Bunlarda bir mısra iki usulden meydana gelir; mısraı takip eden terennüm kısmı da bir veya iki usulden teşekkül eder. İki usulden oluşan terennümlerin birinci usulünde ikâi (ritmik/usulî) terennüm, ikincisinde mısraın sonundan alınmış bir bölüm yer alır. Terennümün bir usul tuttuğu bestelerde ise sadece lafzî terennüm bulunur. Buna göre devr-i kebir usulüyle ölçülmüş bestelerde her hâne bir usullü terennümde üç usul, iki usullü terennümde de dört usulden meydana gelir.

Muzaaf Devr-i Kebir. Eski nazariyat kitaplarında devr-i kebir usulü 14 zamanlı olarak gösterilmiş ve 14/2 ile 14/4'lük iki mertebesinin olduğu belirtilmiştir. Bunlardan 14/2'lik mertebenin günümüzdeki 28/4'lüğe, 14/4'lük mertebenin de 28/8'lik mertebeye karşılık olduğu görülmektedir.

Devr-i Kebir Darb Usûlü

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Te) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 7 . Darb : (Ke) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 8 . Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 9 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 10 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 11 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Zayıf]
- 12 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 13 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 14 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 15 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 16 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 17 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 18 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 19 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

1) " Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ", M. Hurşit UNGAY

2) " Türk Müsiki Nazariyatı ve Usulleri-Kudüm Velveleleri " İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]